

УДК 78.05

DOI <https://doi.org/10.31723/2524-0447-2023-37-2>**Олена Миколаївна Маркова**

ORCID: 0000-0003-4711-9538

доктор мистецтвознавства, професор,
заслужений працівник культури України,
завідувач кафедри теоретичної і прикладної культурології
Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової
dashaelena@gmail.com

Світлана Володимирівна Мірошниченко

ORCID: 0000-0002-3961-0661

кандидат мистецтвознавства, заслужений діяч мистецтв України,
професор кафедри теорії музики та композиції
Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової
svet12024@gmail.com

ВІТОЛЬД МАЛІШЕВСЬКИЙ – ПЕРШИЙ РЕКТОР ОДЕСЬКОЇ КОНСЕРВАТОРІЇ, НАЙСТАРШОГО МУЗИЧНОГО ВУЗУ УКРАЇНИ

Мета дослідження – прослідкування історичних закономірностей, що висунули український Південь на лідируюче положення у музичній освіті XIX сторіччя та обумовили першість Одеської консерваторії і першого її ректора В. Малішевського на провідне положення у формуванні музичних вищих учбових закладів України. **Методологічна база роботи** – інтонаційна концепція історії музики, сформована у класі професора І. А. Котляревського, аспірантами якого готували свої дисертації авторки даної публікації. Конкретика застосованих методів – аналітичний, історико-біографічний, з акцентом «інтелектуальної біографії» (за В. Шульгіною), описовий, міждисциплінарний, культурологічний стильовий компаратив, як це знаходимо у дослідженнях Ю. Лотмана, О. Рощенко, в роботах авторок даного нарису. **Наукова новизна роботи** – обґрунтування соціально-історичної обумовленості буття Південної Пальміри (як називали і називають Одесу) у ролі провідної ланки європеїзму в музичній освіті XIX сторіччя. Також це спірання на матеріали, представлені родиною Малішевського і особисті контакти із одеськими спадкоємцями родинних здобутків Малішевського в сім'ях Карпотіних, Власових, із композиторами С. Д. Орфесвим, Т. С. Малюковою-Сидоренко, що підтримували контакт із Першим ректором попри офіційних заборон і політичних «тертів» України

з оточуючими їй країнами і націями. **Висновки.** Історичні обставини висунули Одесу на провідне положення у адміністративно-культурних центрах України, забезпечили привілеї у розробці шляхів модерну в культурно-мистецькій сфері на початку ХХ століття. Наявність історичних спроб відкрити саме вищі музичні заклади в Одесі у 1820-ті, у 1860-ті роки забезпечила досвід готовності до заявлення Одеської консерваторії у вересні 1913-го року як третього в імперії музичного вузу, що успадкував здобутки європейського Заходу і Сходу у вибудові вищого щабеля музичного професійного навчання. В. Малішевський з його досвідом загально-наукової і спеціально-творчої підготовки склав достойне втілення адміністративно-організаційної ідеї ректорства, згодом апробованої усією його діяльністю в Польщі. Як професор він підготував композиторську кваліфікацію генія польської музики В. Лютославського, став провідною фігурою в організації першого світового фортепіанного конкурсу імені Ф. Шопена.

Ключові слова: консерваторія, музичний вищий учбовий заклад, стиль у мистецтві і в музиці, музичні жанри, культурні типології.

Markova Olena Mykolayivna, Doctor of Art Studies, Professor, Honored Worker of Culture of Ukraine, Head of the Department of Theoretical and Applied Cultural Studies of the Odesa National A. V. Nezhdanova Academy of Music; Miroschnychenko Svitlana Volodymyrivna, Candidate of Art History, Honored Artist of Ukraine, Professor at the Department of Music Theory and Composition of the Odesa National A. V. Nezhdanova Academy of Music

Vitold Malyshevsky – the first rector of the Odesa conservatory, the oldest university of music in Ukraine

The purpose of the study is to trace the historical patterns that promoted the Ukrainian South to a leading position in musical education in the 19th century and determined the primacy of the Odesa Conservatory and its first rector W. Maliszewski to a leading position in the formation of musical higher education institutions of Ukraine. The methodological basis of the work is the intonation concept of the history of music, formed in the class of Professor I. A. Kotlyarevsky, in whose class the authors of this publication prepared their dissertations. The specifics of the applied methods are analytical, historical-biographical, with an emphasis on "intellectual biography" (according to V. Shulgina), descriptive, interdisciplinary, cultural stylistic comparative, as we find in the studies of Yu. Lotman, O. Roschenko, in the works of the authors of this essay. The scientific novelty of the work is the substantiation of the socio-historical conditioning of South Palmyra (as Odessa was called and is still called) as a leading link of Europeanism in musical education of the 19th century. It is also based on the materials presented by the Malyshevsky family and personal contacts with the Odessa heirs of the Malyshevsky family gains in the Karpotin and Vlasov families, with the composers S. D. Orfeev, T. S. Malyukova-Sydorenko, who maintained contact with the First Rector despite official bans and political "frictions" of Ukraine with its surrounding countries and nations. Conclusions. Historical circumstances promoted Odessa to a leading position in the administrative and cultural centers of Ukraine,

provided privileges in the development of modern ways in the cultural and artistic sphere at the beginning of the 20th century. The presence of historical attempts to open higher musical institutions in Odessa in the 1820s and 1860s provided the experience of readiness for the declaration of the Odessa Conservatory in September 1913 as the third musical university in the empire that inherited the achievements of the European West and East in building a higher as well as musical professional training. W. Maliszewski with his experience of general scientific and special creative training made a worthy embodiment of the administrative and organizational idea of the rectorship, later tested by all his activities in Poland. As a professor, he prepared the composer qualification of the genius of Polish music V. Lutoslavskyi, became a leading figure in the organization of the first world piano competition named after F. Chopin.

Key words: conservatory, musical higher educational institution, style in art and music, musical genres, cultural typologies.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю оновлення матеріалів щодо історії Одеської консерваторії, на сьогодні Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової, в підготовці до 110-річчя її офіційного відкриття, оскільки соціально-політичні заборони до останніх років гальмували встановлення адекватного шанування діяльності старішого в Україні музичного вузу і адекватної найвищої оцінки діяльності першого ректора Вітольда Малішевського, видатного діяча України і Польщі. Адже до сьогодні не поставлені пам'ятні знаки щодо діяльності останнього в Одесі, заслуг перед Вітчизною і на період перебування в Польщі у статусі професора Варшавської консерваторії.

З 1990-х років піднімалися матеріали щодо органічної пов'язаності Малішевського із долею України, у тому числі то збірники із історично першими публікаціями про сім'ї Малішевських – Карпотіних в Одесі, про стосунки із сім'ями величних музикантів Одеси, у тому числі сім'єю Теофіла та Святослава Ріхтерів [9; 10]. Суттєвими для історії музичного світу нашого міста стали публікації дивного літописця культурного буття Одеси 1920-х – 1950-х років В. Смирнова [12], дослідницькі розробки В. Миронова [7], узагальнення

щодо фортепіанних шкіл України і Одеси в ній Д. Андросової та Л. Шевченко [1; 13] тощо. Однак тільки з 2010-х років відкрилася можливість енергійно контактувати із науковцями і митцями Польщі, які зацікавлені в розробках матеріалів щодо Одеської консерваторії і персонально В. Малішевського, щодо історії композиторської школи Одеси у цілому (див. книгу авторки даного нарису С. Мірошніченко та інших [8; 9; 10]). Звідси — тема даного дослідження про історичну детермінацію появи знакової фігури В. Малішевського на чолі найстарішого музичного вузу України.

Мета дослідження — прослідкування історичних закономірностей, що висунули український Південь на лідерствующе положення у музичній освіті ХІХ сторіччя та обумовили першість Одеської консерваторії у формуванні музичних вищих учбових закладів України. **Методологічна база** роботи — інтонаційна концепція історії музики, сформована у класі професора І. А. Котляревського, вихованцями якого готували свої дисертації авторки даної публікації. Конкретика застосованих методів — аналітичний, історико-біографічний, з акцентом «інтелектуальної біографії» (за В. Шувліною), описовий, міждисциплінарний, культурологічний стильовий компаратив, як це знаходимо у працях Ю. Лотмана, О. Рощенко, в роботах авторок даного нарису. **Наукова новизна** роботи — обґрунтування соціально-історичної обумовленості буття Південної Пальміри (як називали і називають Одесу) як провідної ланки європеїзму в музичній освіті ХІХ сторіччя. Також це спірання на матеріали, представлені родиною Малішевського і особисті контакти із одеськими спадкоємцями родинних здобутків Малішевського в сім'ях Карпотіних, Власових, із композиторами С. Д. Орфеевим, Т. С. Мальноковою-Сидоренко, що підтримували контакт із Першим ректором попри офіційних заборон і політичних «тертів» України з оточуючими її країнами і націями.

Одеса як місто, заплановане у зазначенні воєнного форпосту в протистоянні християнської Європи експансії Ісламу і відновленні прослов'янського статусу населення навкруги Чорного моря, яке греки-візантіїці називали Руським, – було здійснене за планом «римського табору». Це «лінійний» тип забудов за головною вулицею: Віа дель Корсо в Римі, Невський проспект у Північній Пальмірі, Рішельєвська в Південній Пальмірі в Одесі. А це, за Ю. Лотманом [4], є «синтаксичний» тип культурного мислення, який надає мешканцям такого культурного середовища підкреслену штучність поведінково-психологічних налаштувань і виражені артистичні тяжиння суб'єктів соціального єднання (про це – у публікаціях В. Миронова [7]).

Християнська Віра і освітньо-артистичний тонус Одеси вирішили феномен двоцентровості архітектурного плану міста: Преображенський собор, що велично завершує вулицю Грецьку (першонаселенням Одеси став батальйон греків і православних албанців арнаутів), і Міський, згодом Оперний театр, найкрасивіший в Україні. Одеса стала центром салонного аристократичного мистецтва, що виділило інструментальну продукцію композиторів І. А. Тедеско, В. Пащенко та ін. В Одесі розгорнувся національно своєрідний талант П. Ніщинського, автора знаменитих «Вечорниць» за п'єсою «Назар Стодоля» Т. Г. Шевченка (1875).

Особливу роль в музичному бутті Одеси зіграв П. Сокальський, композитор, педагог і громадський діяч, що в композиторській сфері, за слушним спостереженням С. Мірошніченко, став упереджуючою паралеллю творчості М. Лисенка (див.про це [11; 18]). Сокальський, фактично, відкрив в Одесі консерваторію за трьома ступенями початкової, середньої і вищої освіти у 1862 році за різними спеціалізаціями виконавців і композиторською роботою. Але це не було офіційно визнано консерваторією, тільки «музичними класами»,

хоча в даному разі мали продовження розгромлених Наполеоном у 1800–1802 італійських консерваторій, оскільки на зібрані меценатами гроші навчання було безплатним, що протистояло авторитетним в офіційних колах німецьким консерваторіям. І цей заклад діяв аж до початку 1880-х років, і вперек йому у 1886 році відкрилося Музичне училище, середній музично-освітній заклад, на директорство в якому запрошеним став у 1908 році Вітольд Йосипович Малішевський, з 1913 року Ректор відкритої першою в Україні консерваторії як вищого музичного учбового закладу.

Походив В. Малішевський з родини «брусилото» поляка: Йосип Малішевський, за участь у повстанні 1863 року, як хворий на туберкульоз, був висланий не у Сибір, а на Кавказ, згодом перебрався у Житомир, «де було багато поляків, німців, в тій чи іншій мірі тих хто прижилися на українській землі» [10; 10]. Приведена цитата – з розповіді внучатої племінниці В. Малішевського Наталі Миколаївни Карпотіної за його дружиною Наталією Антонівною, уродженою Макаревич. Сім'ї Карпотіних (точніше Кирпотіних)-Малішевських-Власових складали елітний прошарок інтелігенції Одеси, Ольга Благовідова, згодом знаменитий професор Одеської консерваторії, яка навчалася у класі Ю. Рейдер, квартирувалася у сім'ї Власових-Карпотіних по вулиці Подбельського 26.

Робота в банку в Житомирі дала Йосипу Малішевському кошти для надання блискучої освіти двом його синам – старшому Станіславу (згодом впливовому інженеру у столиці на європейському Сході) і Вітольду, що рано виявив неабиякий музичний дар. Вітольд Малішевський, до своєї появи в Одесі закінчив, окрім консерваторії, Медико-хірургічну академію (як сам пояснював, заради дотичності до методів лідируючої в ученому світі науки), також мав університетську підготовку. Отримав кваліфікацію скрипаля, диригента, композитора, що склав вже у 1890-ті собі певне ім'я

у професійних музичних колах. Про це свідчать листи В. Золотарьова, що згодом працював з Малішевським у відкритій під началом останнього консерваторії, а, головне, вся наступна діяльність Першого Ректора після 1921 року, коли він змушений емігрувати в Польщу, де і розгорнулася його композиторська, педагогічна і організаційно-службова діяльність.

Перший випуск Одеської консерваторії з класу композиції стався у 1917 у кількості 4-х осіб, з яких три виявилися визначними митцями України і Радянського Союзу. З них виділився майстер хорової музики 1920-х років Олександр Давиденко, один із найкрупніших композиторів України Миколай Вілінський, також виходець з дворянської родини Єкатеринославлю (тепер Дніпра), переконаний футурист у 1910-ті, автор надзвичайно відомої в Одесі фортепіанної «Казки» Кліментій Корчмарьов (детальніше див. [10; 40–44]). Малішевським для Одеси написана ще у 1890-ті роки фортепіанна мініатюра «В салоні», яка у 1990-ті увійшла в репертуар класу професора Ю. Некрасова, зокрема, у виступи на міжнародних зустрічах Д. В. Андросової, з 2018 року професора ОНМА.

Сім'я Малішевських за лінією дружини Наталії Антонівни була споріднена із відомими іменами вітчизняної культури. Із споминів Н.М. Карпотіної дізнаємося:

«Вітольд Малішевський, котрого ми, діти, в сім'ї... називали 'дядя Толя', був людина яскравої долі. Його квартира знаходилася недалеко від консерваторії: Ніжинська 24 кв. № 3. В ній зустрічалися цікаві люди, представники інтелігенції Одеси: сім'я Кишинських, голова якої був ректором університету, а дружина займалася композицією, консультувалася у Малішевського. Близькими друзями були брат і сестра Дерібаси: сестра викладала спів у консерваторії, а брат був директором публічної бібліотеки (нині ім. М. Горького); його дружина була раніше заміжня за І. Буніним» [10; 9–10].

В розвиток тої теми – відомості про сім'ю Карпотіних, з якою крівно споріднені були Малішевські: дядько Карпотіна Сергія Сергійовича – досить відомий письменник Миколай Фрідріхович Олігер, круг його контактів – М. Горький, І. Бунін, О. Купрін. Високий культурний тонус оточення В. Малішевського в Одесі (детальніше див. [7]) живили різноспрямованість його фахових тяжінь: окрім композиторської і диригентсько-виконавської творчості, він написав теоретичну працю «Вчення про модуляцію» [5], що складало виняткове явище у творчості композиторів XIX століття, хоча на європейському Сході були демонстративні відступи від тих професійних табу віку романтизму.

Все сказане ілюструє глибоку врощеність етнічного поляка Вітольда Малішевського в українську і слов'янську у цілому культуру, в якій інонаціональні-інорасові втручання базувалися на традиціях християнської солідарності з Віднем – у пам'ять про подвиг звільнення його від турецької облоги на грані XVII і XVIII століть об'єднаними військами польського короля-воїна Яна Собеського і запорізького гетьмана Євстафія Гоголя.

«Музичним продовженням» сім'ї Малішевських в Одесі стала Єлизавета Сергіївна Карпотіна-Сухомлінова, піаністка, доцент кафедри камерного ансамблю Одеської консерваторії, її чоловіком став В. Т. Сухомлінов, музикознавець, директор більше 20 років у школі імені П. Столярського у 1970-ті – 1980-ті роки. Дочка В. Й. Малішевського – Магда Малішевська – успадкувала музикантську професію свого батька, вона приїздила в Одесу, зустрічалася з О.М. Благовідовою, із своєю троюрідною сестрою Єлизаветою Карпотіною-Сухомліною, згадувала про виїзди на дачу в Житомир, про перебування в Одесі на дачі по вулиці Костанді, про контакти з Теофілом Ріхтером, із «Светіком», тобто Святославом Ріхтером, про Павла Антоновича Фідлера – трубача і музикознавця в одній особі і замісника

В. Й. Малішевського на час ректорства останнього. Вбивство Фідлера прямо на вулиці, «випадкове», стало рішучим аргументом на від'їзд з Одеси у Варшаву в 1921.

Сказане ілюструє ту показову для Одеси штучно-артистичну атмосферу, яка утворювала міжнаціональні і міжконфесійні зв'язки на рівні сімейних відносин, на рівні професійних стосунків і державно-фахового служіння. Нагадуємо, що німецька складова Одеси більшою мірою забезпечувалася вихідцями з католицької Австрії, що споріднювало з поляками-католиками – і в межах збереження у віросповідальних стосунках України старокатолицької традиції, що продовжувала від часів Ягеллонства шанування Нерозділеної церкви, тобто рівновагу контактів православних і католиків, народжувало сім'ї, для яких вказані національно-конфесійні розрізнення були несуттєвими. А от артистичні зустрічі, міжсімейні відносини, підкріплені мистецькими тяжіннями особистей споріднених кланів, були ґрунтом, на якому виростала та особлива одеська аристократична культурно-творча спільнота.

Додамо до цього – багатомовність творчого середовища Одеси, в якому знання французької і англійської для вищих верств, поширеності польського внеску (Одеса будувалася на гроші російської і польської аристократії), службово-державному призначенні німецької (при тому що прошарок німців як таких складав $\approx 6\%$), суттєвість грецької і багатьох інших, відмічених у назвах вулиць і районів (Італійська, Єврейська, Циганська, Арнаутські вулиці, район Молдаванки і т.п.). Але від начал мовленнєвою основою в Одесі була російська з українською «м'якою» вимовою (в назвах вулиць ніколи не світиться «тривіальний», той що само собою розуміється етнос, в Одесі ніколи не було вулиць «російської» чи «української»). І в сім'ї Малішевських були відповідні мовні переваги, тому при переїзді в Польщу Магда Малішевська «легко вивчила» польську мову, яка не домінувала у спілкуванні в Одесі [10; 11].

Сказане яскраво ілюструє концепт «синтаксичності» культурного призначення Одеси, в якій підкреслена штучність різнонаціональних – різносповідальних – різноконфесійних взаємодій усвідомлювалася будівниками міста: щоб на його вулицях і площах, на Французькому бульварі змогли пишно розростатися знамениті одеські платани та інші рослини, градоначальник Воронцов тисячами возів з Вінничини звозив чорнозем, заклавши кліматичну «строкатість» у зазелених ділянках міста.

Артистична психологія відносин, що передбачає особливу гнучкість, переключаємість поведінково-мислительних стереотипів при домінуванні раціоналістичних засад світобачення, забезпечених воєнно-організаційним призначенням міста, – все це засвідчило «синтаксичність» світобачення одеситів, для яких творчий старт в цьому місті забезпечував успіх і визнання на подальших, географічних і життєво-організаційних етапах своєї інтелектуальної біографії.

Польський період буття В. Й. Малішевського (а це від 1921 до 1939, з 1973 до 1921 – перебування в Україні) – а це 18 років порівняно із 48, проведених на Сході, з яких 13 в Одесі – розгорнув ті напрацювання, які вивели його на посаду керівника першого в Україні, визнаного державно, музичного вищого навчального закладу. Пам'ять про вітчизняні здобутки як ґрунтовні для світоглядних установлень композитора й організатора-керівника, педагога проявилися повністю і досить велично. Найвідомішим твором Малішевського стала симфонічна Куявська фантазія, в якій і назва, і колорит мелодійних побудов вказує на походження одного з провідних польських етносів – з України: куяви до XIII сторіччя жили по берегах Дніпра, а самоназва походила з арабського «Куява-Куяба», як в офіційних дипломатичних паперах зазначали Київ у часи Київської Русі.

Прийняття Малішевським посади професора Варшавської консерваторії вивело на активну педагогічну

діяльність, вищою точкою якої стало виховання у класі композиції генія польської музики Вітольда Лютославського. Модерний максималізм Лютославського із застереженням був прийнятий Малішевським – а вихід польського митця на міжнародні терена у 1950-ті склався після смерті вчителя, з опорою на здобутки І. Стравінського, також зобов'язаного Україні основою культурних орієнтувань життєвої і творчої біографії.

Порівняння одного з перших творів Лютославського, який приніс йому світове визнання, Концерту для оркестра, 1957, із партитурою Другої симфонії В. Малішевського, написаної в період буття в Одесі і яка зберігається в бібліотеці Одеської національної музичної академії, спадкоємниці Одеської консерваторії, показує недвозначні збіги фактурно-тематичного налаштування вказаних творів, тобто спільність їх стилістичного заряду, з якого черпав і Стравінський: музичні винаходи Сходу Європи.

Організаційний дар Малішевського в повній мірі проявився в очолюваній ним групі, що формувала Перший міжнародний конкурс піаністів імені Фридерика Шопена у 1928 році, який відразу став одним із провідних музичних заходів світового масштабу – і до сьогодні.

Зазначимо традицію звернення педагогів та студентів Одеської консерваторії до дослідження життя та творчості Вітольда Малішевського. Це глави з роботи «Історія Одеської консерваторії» (1962) та ювілейна доповідь (1974) С. Орфеева [12], це дипломна робота С. Іванової «З історії російсько-польсько-українських музичних зв'язків. Життя та творча діяльність В. Малішевського» (Керівник професор Ю. Малишев, 1985). Талановите дослідження С. Іванової вивело постать Малішевського з тіні багаторічного забуття. Саме вона розшукала родичів композитора: доньку – у Польщі та внучату племінницю – Наталію Миколаївну Карпотину – в Одесі, розмовляла з ученицями Малішевського: А. А. Банніко-

вою та Є. Я. Блетницькою [2]. Стаття Іванової у журналі «Музика» була однією з перших публікацій про Малішевського в Україні.

Значним етапом стала також стаття М. Огренича і збірники, підготовлені за його підтримкою і орудою, упорядником яких стала О. М. Маркова: «Одеська консерваторія – забуті імена, нові сторінки», «Одеська консерваторія – славні імена, нові сторінки» [10; 11]. В цьому збірнику приведена стаття Н. М. Карпотіної, вперше показані матеріали щодо одеської угрунтованості діяльності Теофіла та Святослава Ріхтерів, Кліментія Корчмарьова, О. Павленка, інших видатних персон з оточення Малішевського. Підготовлені матеріали дисертації О. Гиси з акцентуаціями творів, написаних в Польщі, вказують на суттєвість у формуванні творчої особистості В. Малішевського традицій ягеллонства, які глибоко визначені у творчому вжитку сьогоденної Польщі і які завжди складали суттєві культурні орієнтири у творчому бутті України і Одеси особливо (про це спеціально у статті О. Маркової [3; 76–85]).

В. Й. Малішевський представляє особистість світового значення – у представленні того феномену універсалізму, який відмітив творчі індивідуальності саме минулого століття – «неоренесансного» наповнення за концепцією П. Валері (докладніше про це у В. Батанова [2]). Поєднання творчо-практичної композиторської і педагогічної діяльності – це в заповітах ХІХ сторіччя, але державно-організаційна діяльність, що дозволила вибудувати самостійну модель вищої музичної освіти і улаштування конкурсу імені Ф. Шопена – це вже співвідносно із діяльнісними розкладами Е. Вілли-Лобоса, З. Кодаї, К. Орфа та інших величних представників століття Науково-технічної революції. В Україні аналоги – тільки 2: М. Рославець і О. Козаренко. І третім у тому почесному ряді слід називати В. Й. Малішевського, що складає дійсне надбання культури України – і згодом

Польщі, що утворює знов-таки почесну паралель митцям, що уособлюють різнонаціональні культурні традиції – Л. Боккеріні, Ф. Ліст, І. Стравінський. В. Малішевський – високе надбання музичного мислення ХХ сторіччя, укоріненого в культурних установах Одеси і України у цілому.

Висновки. Історичні обставини – планування нової столиці імперії – висунули Одесу на провідне положення у адміністративно-культурних центрах України, забезпечили привілеї у розробці путів модерну в культурно-мистецькій сфері на початку ХХ століття. Наявність історичних спроб відкрити саме вищі музичні заклади в Одесі у 1820-ті, у 1860-ті роки забезпечила досвід готовності до відкриття Одеської консерваторії у вересні 1913-го року як третього в імперії музичного вузу, що успадкував здобутки європейського Заходу і Сходу у вибудові вищого щабеля музичного професійного навчання. В. Малішевський з його досвідом загально-наукової і спеціально-творчої підготовки склав достойне втілення адміністративно-організаційної ідеї ректорства, згодом апробованої усією його діяльністю в Польщі. Як професор він підготував композиторську кваліфікацію генія польської музики В. Лютославського, став провідною фігурою в організації першого світового фортепіанного конкурсу імені Ф. Шопена.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Андросова Д.В. Символизм и поликлавириность в фортепианном исполнительстве ХХ в. Монография. Одесса: Астропринт, 2014. 400 с.
2. Батанов В.Ю. Универсализм композиторской личности в музыкальном искусстве ХХ – начала ХХІ в. Канд.дисс., 17.00.03. Одесская нац. муз. академия имени А.В. Неждановой. Одесса, 2016. 186 с.
3. Иванова С. Из истории русско-польско-украинских связей. Жизнь и творческая деятельность В. Малишевского. Дипломная работа. Одесская государственная консерватория шимени А.В. Неждановой. Одесса, 1985.
4. Каминская-Маркова Е.Н. Методология музыковедения и проблемы музыкальной культурологии. К 50-летию педагогической деятельности. Одесса, Астропринт, 2015. 532 с.

5. Лотман Ю. Типология культуры // К проблеме типологии культуры. Учен.зап. Тарт. гос. ун-та. 1967. Вып. 198. С. 30–38.
6. Малишевский В. Учение о модуляциях. Одесса : Издание Одесского Отделения Императорского Русского Музыкального Общества, 1915. – 118 с.
7. Миронов В. В. Малишевский и Л. Огренич как выдающиеся музыкальные пассионарии Одессы. *Проблеми сучасності: культура, мистецтво, педагогіка. Луганськ, 2008.* С. 238–247.
8. Мирошниченко С.В. Становление музыкального профессионализма в Одессе (доконсерваторский период). Монография. Одесса: Астропринт, 2013. 228 с.
9. Огренич М. Перший ректор // Музика. 1991. № 3. С. 25.
10. Одесская консерватория: забытые имена, новые страницы. Одесса: ОКФА, 1994. 248 с.
11. Одесская консерватория: славные имена, новые страницы. Одесса: Астропринт, 1998. 333 с.
12. Орфеев С. История Одесской консерватории. Исторический очерк. Одесса, 1963, рук. Библ. ОНМА. Одесса, 97 с.
13. Смирнов В. Реквием XX века: в 5-ти ч. Ч. 1. Изд. 2-е, доп. и справ. Одесса: Астропринт, 2009. 680 с. .
14. Шевченко Л.М. Сильові характеристики української фортепіанної культури ХХ століття: монографія. Одеса: Астропринт, 2019. 336 с.

REFERENCES

1. Androsova D.V. (2014) Symbolism and polyklavier type in piano performance art XX century. Monograph. Odessa, Astroprint [in Ukrainian].
2. Batanov V. (2016) Universalism of composer personalities in music art XX – begin XXI st. Candidate's thesis, spec.17.00.03 – mus.art. Odessa state music academy of the name A.V.Nezhdanova. Odessa [in Ukrainian]
3. Ivanova S. (1985) From the history of Russian-Polish-Ukrainian relations. Life and creative activity of V. Malishevsky. Graduate work. Odessa State Conservatory of the name A.V. Nezhdanova. Odessa [in Ukrainian].
4. Kaminskaja-Markova E.N. (2015). The methodology musicology and problems music culturology. To 50 years of pedagogical activity work. Odessa, Astroprint [in Ukrainian]
5. Lotman Yu. (1967) Typology of culture // On the problem of typology of culture. Scholarly record Tart. state university, 1967. Issue. 198. Tartu., P. 30-38 [in Latvian].
6. Maliszewski W. (1915) The doctrine of modulations. Odessa: Edition of the Odessa Branch of the Imperial Russian Musical Society. Odessa [in Ukrainian]
7. Mironov V. (2008) V.Maliszewski and N.Ogrenich as prominent musical passionarists of Odessa. *Problems of modernity: culture, art, pedagogy.* Lugansk,. P. 238-247 [in Ukrainian] .
8. Miroshnichenko S.V. (2013) Formation of musical professionalism in Odessa (pre-conservatory period). Monograph. Odessa: Astroprint [in Ukrainian] .

9. Ogrenych M. (1991). The first rector // *Muzyka*, № 3. P. 25 [in Ukrainian].
10. Odessa conservatoire: vorget namens, new page. (1994) Odessa: OKFA [in Ukrainian].
11. Odessa conservatoire: glorious names, new pages (1998).. Odessa, Astroprint. 333 p. (in Ukrainian)
12. Orfejev S. (1963). History of the Odessa Conservatory. Historical essay. Odessa, manuscript. Library of Odessa national music academy of the name A.V.Nezhdanova. Odessa [in Ukrainian]
13. Smirnov V. The Requiem XX age: in 5 parts. P. 1. Pub. 2, complem. and amendable. Odessa: Astroprint, 2009. 680 p.
14. Shevchenko L. (2019) Stile characters of Ukrainian piano culture in XX cetntry: monograph. Odesa: Astroprint [in Ukrainian].